

Vypísané témy diplomových prác :

doc. JUDr. Stanislav Příbyl, PhD., Th.D., J.C.D.

Postavenie cirkví počas totalitného režimu v Československu

The Legal Position of Churches during the Totalitarian Period in Czechoslovakia

Práce nejprve stručně přiblíží právní úpravu týkající se církví a náboženských společností v Československu před nástupem komunistického režimu. Po vylíčení tohoto výchozího právního stavu detailněji popíše jednotlivé kroky, které režim podnikal proti církvím a náboženství vůbec, a to nejprve fingovaně právní, zejména na základě zákona č. 218/1949 Sb. K přiblížení reality nelze vynechat také nezakrytě protiprávní a svévolná opatření, např. trestněprávní represi ve vykonstruovaných procesech, faktické zrušení řeholních řádů nebo Řeckokatolické církve. Vyústění práce může představovat přehled rychlých změn, které byly ve prospěch církví uskutečněny po znovuzískání demokracie v Československu po roce 1989 jako odčinění předešlého bezpráví. Historicko-právní faktografii lze v práci rovněž pojmout na pozadí hlubší právně-teoretické reflexe otázky náboženské svobody jako takové.

Klíčová slova: Církev a náboženské společnosti, komunistický režim, represe, řeholní řády, státní souhlas k výkonu duchovenské činnosti, hospodářské zabezpečení, administrativní šikana.

Firstly, the thesis briefly introduces the legal regulation regarding churches and religious societies in Czechoslovakia before the communist coup d'état. After properly describing this initial legal state, the thesis will in further detail depict the individual steps taken by the regime against churches and religion in general, at first the false legalities, chiefly based on law č. 218/1949 Sb. It would be impossible to bring reality closer by disregarding openly illegal and arbitrary measures, for example the criminal repression in kangaroo court trials, the effective abolition of religious orders or the Greek Catholic Church. The conclusion of the thesis may represent an overview of the rapid changes in favour of churches, which took place after the reestablishment of democracy in Czechoslovakia in the year 1989, as atonement for the previous lawlessness. It is also possible to interpret the factual account of the legal history within the thesis in the light of deeper, legally theoretical reflections on the issue of religious freedom as a whole.

Key words: Churches and Religious Societies, communist regime, religious orders, State approval for clerical working, economical provision, administrative mistreating.

Novely zákona o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností č. 308/1991 Zb.

Amendments to the Act on Freedom of Religious Belief and the Status of Churches and Religious Societies No. 308/1991 Coll.

Práce se nejprve bude soustředit na historické okolnosti znovunabyté náboženské svobody v Československu po roce 1989. Do tohoto kontextu zasadí ústavněprávní základy náboženské svobody, které bylo třeba po pádu komunistického režimu nově zakotvit. Zákon č. 308/1991 Sb. pojme práce jako rozvíjení a konkretizaci individuálních i korporativních práv, plynoucích

z ústavních a mezinárodněprávních základů náboženské svobody. Poté se bude konkrétněji věnovat okolnostem, které vyvolaly na Slovensku potřebu novelizací tohoto zákona, a podrobněji novely rozebere. Bude se věnovat především postavení a uznávání církví a náboženských společností. Zde lze použít hodnotící kritéria nejen převzatá z odborné literatury, nýbrž také podle vlastního názoru či přesvědčení. Je také možné připojit vlastní úvahy *de lege ferenda* a inspirovat se jimi například předlohou českého zákona č. 3/2002 Sb., nebo jiných cizích právních úprav.

Klíčová slova: Náboženská svoboda, církve a náboženské společnosti, ústavní základy, novely zákona, individuální práva věřících, korporativní práva církví, uznávání a registrace církví.

At first, the thesis will concentrate on the historical conditions surrounding the newly regained religious freedom in Czechoslovakia after 1989. In this context, it will describe essential constitutional legalities regarding religious freedom, which needed embedding, after the fall of the communist regime. The thesis will consider law č. 308/1991 Sb. as the development and concretization of individual and corporate rights, flowing out of constitutional and international legal foundations of religious freedom. Afterwards, it will in further detail discuss the conditions, which produced a need in Slovakia for amendments of the preceding law and will also in further detail discuss said amendments. It will chiefly deal with the status and recognition of churches and religious societies. Here, it will be possible to include evaluating criteria based not only on scholarly literature, but also on one's opinion or belief. It is also possible to include one's own reflections *de lege ferenda* and, for example, be inspired by the legal proposal of law č. 3/2002 Sb. or other foreign legal regulations.

Key words: Religious freedom, Churches and Religious Societies, constitutional fundamentals, novels of the act, individual rights of believers, corporative rights of churches, acknowledgement and registration of churches.

Právna ochrana pred nebezpečným vplyvom siekt a nových náboženských hnutí

Legal Protection against the Subversive Activities of Sects and New Religious Movements

Práce se nejprve bude zabývat religionistickým vymezením pojmu sekt a nových náboženských hnutí. Měla by čerpat ze seriózní religionistické literatury. Také může vybrat jeden konkrétní náboženský subjekt, který lze mezi sekty zařadit, a přiblížit jeho praxi a případné problémy. Kromě religionistické stránky zapojí práce také právní problematiku, a to jednak trestního práva, totiž jaké skutkové podstaty trestních činů mohou postihovat individuální jednání, související s činností v sektě, ale také konfesního práva, totiž jak právní řády států upravují registraci církví a náboženských společností a jak přitom dbají přezkoumání nauk a praxe věřících. Zájem může vzbudit například český zákon č. 3/2002 Sb., se svým § 5, který upravuje základní kvalitativní podmínky existence a působení církví a náboženských společností.

Klíčová slova: Sekta, nové náboženské hnutí, religionistika, trestní právo, konfesní právo, zákon o církvích, psychický nátlak, závislost, registrace církví.

At first, the thesis will concentrate on the specifying of the term's "sects" and "new religious movements" according to the comparative religious science. It should gather the facts from a

serious literature on religion. It could also choose one concrete religious subject that is possible to classify as a sect and describe its practices and eventual problems. Apart of the religious side the thesis will link up also a juridical issues, at first of the penal law, i.e. which criminal deeds are to be punished as individual acts connected with the activity in the sect, but then also the religious law, i.e. how the juridical systems of the single States regulate the registration of the Churches and Religious Societies a how they attend to the proofing of the doctrines and practices of believers. The interest of the author could turn to the Czech act n. 3/2002 coll. with its § 5 that regulates the principal qualitative conditions of the existence and activity of Churches and Religious Societies.

Key words: Sect, new religious movement, science on religion, penal law, ecclesiastical law, act on Churches, psychical pressure, dependence, registration of Churches.

prof. doc. ThLic. Mgr. Damián Němec, dr

Porovnanie vybraných aspektov právnej úpravy financovania cirkví a náboženských spoločností vo Slovenskej republike a Českej republike

Comparison of Selected Aspects of Legal Regulation of Financing of Churches and Religious Communities in the Slovak Republic and in the Czech Republic

Na základe popisu a analýzy spoločnej právnej úpravy z čias Československa aj samostatnej nedávnej právnej regulácie v Slovenskej republike a Českej republike sa porovnajú prístupy k financovaniu aktivít cirkví a náboženských spoločností v oboch štátoch. A pretože je táto téma pomerne široká, podľa aktuálnosti a zainteresovania diplomanta sa špecifikuje užšia téma práce, aj s ohľadom na únosný rozsah kvalifikačnej práce. Tým spôsobom ostane práca predovšetkým dielom diplomanta.

Kľúčové slová: Ústavné princípy, náboženská sloboda, vzťahy cirkví a štátu, financovanie cirkví, Slovenská republika, Česká republika.

Based on the description and analysis of the common legislation from the time of Czechoslovakia and the separate recent legislation in the Slovak Republic and the Czech Republic, approaches to financing the activities of churches and religious societies in both countries will be compared. And because this topic is relatively broad, according to the topicality and interest of the graduate, a narrower topic of the thesis is specified, also with regard to the tolerable scope of the qualification thesis. In this way, the work will remain primarily the work of a graduate.

Key words: Constitutional principles, religious freedom, relations between churches and the state, financing of churches, Slovak Republic, Czech Republic.

Civilnoprávne následky výrokov cirkevných súdov a administratívnych autorít ohľadom manželstva podľa konkordátnych zmlúv so Slovenskou republikou a Maltskou republikou

Consequences of the Statements of the Ecclesiastical Tribunals and of Administrative Authorities about Marriage in the Civil Law according Concordat Agreements with the Slovak Republic and the Republic of Malta

Oblasť manželského a rodinného života je veľmi dôležitá pre praktický život obyvateľstva všetkých krajín. Pre mnohých je dôležitá aj náboženská stránka ich manželského vzťahu, ktorá sa manifestuje okrem iného aj v riešení ťažkých manželských situácií. Práca má byť zameraná na tomu odpovedajúce právne nástroje v rámci cirkevného práva katolíckej cirkvi, predovšetkým na mieru a spôsob uznania výrokov úradných autorít katolíckej cirkvi vo svetskom práve, a to s dôrazom na Slovenskú republiku a Maltskú republiku a na zakotvenie odpovedajúcich riešení v konkordátnych zmluvách týchto dvoch štátov so Svätou stolicou. Osožné bude zohľadniť aj vnútroštátnu legislatívu (v prípade Maltskej republiky písanú po anglicky).

Kľúčové slová: Manželstvo, katolícka cirkev, konkordátne zmluvy, manželské právo katolíckej cirkvi, rodinné právo, Slovenská republika, Maltská republika.

The area of married and family life is very important for the practical life of the population of all countries. For many, the religious aspect of their marital relationship is also important, which manifests itself, among other things, in the resolution of difficult marital situations. The work should focus on the corresponding legal instruments within the church law of the Catholic Church, especially on the degree and manner of recognition of statements of official authorities of the Catholic Church in secular law, with emphasis on the Slovak Republic and the Republic of Malta and enshrining appropriate solutions in concordat treaties of these two states with the Holy See. It will also be useful to take into account national legislation (in the case of the Republic of Malta written in English).

Kew words: Marriage, Catholic Church, concordat treaties, marital law of the Catholic Church, family law, Slovak Republic, Republic of Malta.

Porovnanie právneho postavenia a ekonomického zabezpečenia kaplánov v rôznych typoch verejných inštitúcií medzi Slovenskou republikou a Českou republikou – Comparison of the Legal Status and Economic Indemnity of Chaplains in Different Types of Institutions of Public Interest between the Slovak Republic and the Czech Republic

Služba kaplánov v rôznych inštitúciách je nielen naplnením práva na výkon náboženskej slobody, ale aj službou širokej verejnosti, nie iba veriacim. Diplomant má pojednať o rôznych oblastiach kaplánskej služby (predovšetkým armáda, polícia, väzenstvo a zdravotné služby) a porovnať ich právne postavenie a ekonomické zabezpečenie vo Slovenskej republike a Českej republike.

Kľúčové slová: Náboženská sloboda, kaplánska služba, armáda, polícia, väzenstvo, zdravotníctvo, právne postavenie, financovanie, Slovenská republika, Česká republika.

Service to chaplains in various institutions is not only the fulfillment of the right to exercise religious freedom, but also a service to the general public, not only to believers. The graduate is to discuss various areas of chaplaincy service (especially the army, police, prisons and health services) and compare their legal status and economic indemnity in the Slovak Republic and the Czech Republic.

Kew words: Religious freedom, chaplain service, army, police, prison, healthcare, legal status, financing, Slovak Republic, Czech Republic.

ThLic. Mgr. Michaela Moravčíková, Th.D.

Financovanie cirkví a náboženských spoločností vo vybraných poskomunistických krajinách

Financing of Churches and Religious Societies in the Selected Post-Communist Countries

Štátne prevraty v krajinách, v ktorých sa dostala k moci komunistická strana postupne priniesli aj prenasledovanie veriacich a cirkví, ktoré zahŕňalo neraz aj konfiškáciu cirkevného majetku. Okrem toho sa komunistické štáty snažili potláčať činnosti cirkví a náboženských spoločností v každej oblasti, hospodársku a ekonomickú nevynímajúc. Vývoj po páde komunizmu priniesol viaceré možnosti snahy o nápravy krívd, ktoré spôsobili komunistické režimy. Prejavili sa reštitučnými zákonmi a rôznymi spôsobmi odškodnenia. Cieľom práce je predstaviť, komparovať a vyhodnotiť klady a zápory jednotlivých (aspoň troch) modelov financovania cirkví a náboženských spoločností v jednotlivých vybraných postkomunistických štátoch.

Kľúčové slová: podpora činnosti cirkví, financovanie, štátny rozpočet, cirkevný majetok, reštitúcie cirkevného majetku

The coups d'état in the countries where the Communist Party came to power gradually brought persecution of believers and churches, which often included the confiscation of church property. In addition, the Communist States have sought to suppress the activities of churches and religious societies in every sphere, not least economic and financial. Developments since the fall of communism have provided several opportunities for efforts to redress the wrongs caused by communist regimes. These have manifested themselves in restitution laws and various methods of compensation. The aim of this thesis is to present, compare and evaluate the pros and cons of each (at least three) models of financing churches and religious societies in selected post-communist states.

Key words: support of churches, financing, state budget, church property, restitutions of the church property

Registrácia cirkví a náboženských spoločností v Slovenskej republike

Registration of churches and religious societies in the Slovak Republic

Slovenská republika je sporadicky objektom kritiky pre vysoký vyžadovaný počet členov novozakladanej cirkví alebo náboženskej spoločnosti. Súčasný právny stav je výsledkom dlhodobého vývoja zahŕňajúceho aj obdobie zrodu štátu, obdobie neslobody, transformácie a zápasov konceptov tvorby právnych rámcov vzťahu štátu a cirkví a náboženskej spoločnosti v modernom demokratickom štáte. Práca zahŕňa historický vývoj a najnovší vývoj v oblasti práva na autonómiu cirkví a náboženských spoločností v Slovenskej republike, ponúkne komparáciu s vývojom v Českej republike a v inej ľubovolnej krajine. Vítané sú návrhy de lege ferenda a zhodnotenie perspektív ďalšieho vývoja.

Kľúčové slová: registrácia cirkví a náboženských spoločností, zákon č. 308/1991 Zb., zákon č. 192/1992, český zákon o cirkvách č. 3/2002 Sb.

The Slovak Republic is sporadically the object of criticism because of the high number of members required for a newly established church or religious society. The current legal situation is the result of a long-term development, including the period of the birth of the state, the period of non-freedom, transformation and struggles of concepts of the creation of legal frameworks for the relationship between the state and churches and religious societies in a modern democratic state. The thesis will include the historical development and the most recent developments in the field of the right to autonomy of churches and religious societies in the Slovak Republic, and will offer a comparison with the developments in the Czech Republic and in any other country. Suggestions de lege ferenda and an assessment of the prospects for further development are welcome.

Keywords: registration of churches and religious societies, Act No. 308/1991 Coll., Act No. 192/1992, Czech Act on Churches No. 3/2002 Coll.

Trojité talaq - medzi právnou tradíciou a moderným štátom

Triple talaq - between the legal tradition and the modern state

Trojité talaq je kontroverzná prax zapudenia manželky v niektorých islamských tradíciách, keď sa manžel môže rozviesť so svojou manželkou vyslovením slova "talaq" (čo znamená rozvod) trikrát za sebou, čím sa manželstvo v skutočnosti okamžite ukončí. Táto metóda je kritizovaná pre možnosť zneužitia a jednostranný charakter, ktorý často ponecháva ženy v zraniteľnej pozícii. Vo viacerých krajinách vrátane Indie sa uskutočnili reformy na riešenie tohto problému, pričom boli prijaté zákony na reguláciu alebo zrušenie tejto praxe s cieľom chrániť práva žien v manželstvách, ktoré sa riadia islamským právom.

Kľúčové slová: trojitý talaq, islamské právo, rozvod, osobný status, rodinné právo

Triple talaq is the controversial practice of wife-forsaking in some Islamic traditions, where a husband may divorce his wife by uttering the word "talaq" (meaning divorce) three times in a row, effectively ending the marriage immediately. This method has been criticised for its potential for abuse and its one-sided nature, which often leaves women in a vulnerable position. Reforms have been undertaken in several countries, including India, to address this problem, with laws passed to regulate or abolish the practice in order to protect the rights of women in marriages governed by Islamic law.

Keywords: triple talaq, Islamic law, divorce, personal status, family law